

EDUSKUNNAN VASTAUS 36/2011 vp

Hallituksen esitys laiksi alusliikennepalvelulain muuttamisesta

Asia

Hallitus on antanut eduskunnalle esityksensä laiksi alusliikennepalvelulain muuttamisesta (HE 32/2011 vp).

Valiokuntakäsittely

Liikenne- ja viestintävaliokunta on antanut asiasta mietinnön (LiVM 5/2011 vp).

Päätös

Eduskunta on hyväksynyt seuraavan lain:

Laki

alusliikennepalvelulain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan alusliikennepalvelulain (623/2005) 2 §:n 9 ja 10 kohta, 3 §, 8 §:n 1 momentin 2 kohta, 11 ja 20 §, 6 luvun otsikko, 23, 25 ja 29 §, sellaisina kuin niistä ovat 11 § osaksi laissa 1307/2009 ja 25 § laissa 1307/2009, sekä
lisätään 2 §:ään, sellaisena kuin se on osaksi laissa 1307/2009, uusi 11—19 kohta sekä lakiin uusi 20 a—20 c, 22 a ja 22 b § seuraavasti:

2 §

Määritelmät

Tässä laissa tarkoitetaan:

9) *VTS-tilannekuvalla* VTS-keskuksessa ylläpidettävää tilannekuvaa VTS-alueella olevista aluksista ja niiden liikkeistä sekä muista liikenteeseen vaikuttavista seikoista;

10) *reititysjärjestelmällä* yhden tai useamman reitin tai reititustoimenpiteen muodostama järjestelmä, jolla pyritään vähentämään onnettomuusriskiä; siihen voi kuulua reittijakojärjestelmiä, kaksisuuntaisia reittejä, suositeltuja reittejä, kierrettäviä ja vältettäviä alueita,

rannikkoliikennevyöhykkeitä, liikenneympyröitä, varoalueita ja syvävesireittejä (DW-reittejä);

11) *onnettomuudella* merionnettomuuksien ja vaaratilanteiden tutkintaa koskevassa Kansainvälisen merenkulkujärjestön (IMO) säännöstössä tarkoitettua onnettomuutta;

12) *avun tarpeessa olevalla aluksella* alusta sellaisessa tilanteessa, joka saattaa johtaa aluksen menettämiseen tai aiheuttaa vaaraa ympäristölle tai merenkululle;

13) *suojavaikalla* VTS-viranomaisen merihädässä olevien alusten vastaanottamista varten osoittamaa satamaa, sataman osaa tai muuta suojaavaa laituri- tai ankkuripaikkaa tai mitä tahansa muuta suojaus aluetta;

14) *laivaaajalla* sitä, joka luovuttaa tavarankuljetettavaksi meritse;

15) *liikenteenharjoittajalla* alusturvallisuuden valvonnasta annetun lain (370/1995) 2 §:ssä määriteltyä laivanisäntää;

16) *asiamiehellä* henkilöä, jolla on valtuudet tai lupa toimittaa tietoja aluksen liikenteenharjoittajan nimissä;

17) *vaarallisella aineella* IMO:n IMDG-säännöstössä, IBC-säännösten 17 luvussa, IGC-säännösten 19 luvussa ja IMSBC-säännöstössä tarkoitettuja vaarallisia aineita;

18) *ympäristöä pilaavalla aineella* MARPOL 73/78 -yleissopimuksen I liitteessä määriteltyjä öljyjä, mainitun yleissopimuksen II liitteessä määriteltyjä haitallisia nestemäisiä aineita ja mainitun yleissopimuksen III liitteessä määriteltyjä haitallisia aineita; ja

19) *MARPOL 73/78 -yleissopimuksella* alusten aiheuttaman meren pilaantumisen ehkäisemisestä vuonna 1973 tehtyyn kansainväliseen yleissopimukseen liittyvää vuoden 1978 pöytäkirjaa (SopS 51/1983) ja siihen myöhemmin tehtyjä muutoksia.

3 §

Soveltamisala

Tätä lakia sovelletaan Suomen vesialueella ja Saimaan kanavan vuokra-alueella ylläpidettävään alusliikennepalveluun ja alusliikenteen tiilapaiseen ohjaamiseen erityistilanteissa.

Laissa säädetään myös VTS-viranomaisen VTS-alueeseen liittyvien, Suomen vesialueen ulkopuolella olevien reititysjärjestelmien ja pakollisten alusten ilmoittautumisjärjestelmien piiriin kuuluvan liikenteen valvonnasta.

Jollei tässä laissa toisin säädetä, lakia sovelletaan aluksiin, joiden bruttovetoisuus on vähintään 300.

Lakia ei kuitenkaan sovelleta sota-aluksiin, kalastusaluksiin, perinnealuksiin, alle 45 metriä pitkiin huviveneisiin ja hallinnollisiin aluksiin, joita ei käytetä yleisessä liikenteessä kuljettamaan matkustajia tai lastia, ellei tässä laissa toisin säädetä.

Sen estämättä, mitä tässä laissa säädetään alusliikennepalvelun ylläpitämisestä, satama-alueella alusliikenteen valvontaa ja ohjausta saavat harjoittaa myös satamanpitäjät.

8 §

Perustamispäätös

Toimivaltainen viranomainen perustaa alusliikennepalvelun tietyille alueille. Ennen alusliikennepalvelun perustamista toimivaltaisen viranomaisen on selvitettävä sen tarpeellisuus. Tässä tarkoituksessa on selvitettävä:

2) alueella olevat reititysjärjestelmät, nopeusrajoitukset ja muut liikennettä ohjaavat tai rajoittavat seikat.

11 §

Alusliikenneohjaajan pätevyys ja työpaikkakoulutus

Alusliikenneohjaajalla tulee olla sellainen pätevyys, että hän pystyy alusliikennepalvelun turvalliseen ja tehokkaaseen hoitamiseen.

Alusliikenneohjaajana saa toimia henkilö, jolla on voimassa oleva Liikenteen turvallisuusviraston myöntämä alusliikenneohjaajan pätevyystodistus ja joka on suorittanut alusliikenneohjaajan työpaikkakoulutuksen. VTS-viranomainen tekee pätevyystodistukseen merkinnän suoritetusta työpaikkakoulutuksesta.

VTS-viranomaisella on oltava työpaikkakoulutuksen ylläpitoa ja kehittämistä varten laatujärjestelmä. Laatujärjestelmä on annettava Liikenteen turvallisuusviraston arvioitavaksi vähintään kerran viidessä vuodessa.

Alusliikenneohjaajan työpaikkakoulutuksen ylläpitoa ja kehittämistä varten laaditusta laatujärjestelmästä säädetään valtioneuvoston asetuksella.

5 luku

VTs-viranomaisen toimivalta ja velvollisuudet

20 §

Valvonta kansainvälisillä merialueilla

VTs-viranomaisen on valvottava VTs-alueeseensa liittyvillä kansainvälisillä merialueilla olevien reititysjärjestelmien ja pakollisten ilmoittautumisjärjestelmien noudattamista.

20 a §

Merenkulun tiedonhallintajärjestelmä

VTs-viranomaisen on perustettava kansallinen merenkulun tiedonhallintajärjestelmä alusliikennettä koskevan yhteisön seuranta- ja tietojärjestelmän perustamisesta sekä neuvoston asetuksen 93/75/ETY kumoamisesta annetussa Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivissä 2002/59/EY, sellaisena kuin se on muutettuna Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivillä 2009/17/EY, tarkoitettujen tietojen keräämiseksi, käsittelemiseksi ja tallentamiseksi.

Tiedonhallintajärjestelmän on oltava sellainen, että se voidaan liittää Euroopan unionin merenkulun tiedonhallintajärjestelmään (SafeSeaNet-keskusjärjestelmä). Tiedonvaihto Euroopan komission ja Euroopan unionin jäsenvaltioiden välillä tapahtuu sähköisesti.

VTs-viranomaisen on järjestelmän avulla voitava pyynnöstä toimittaa viipymättä toisen jäsenvaltion asianomaiselle viranomaiselle tiedot aluksesta ja sen kuljettamista vaarallisista tai ympäristöä pilaavista aineista.

Liikennevirasto antaa tarkempia määräyksiä 1 momentissa tarkoitettujen merenkulun tiedonhallintajärjestelmän rakenteesta, sisällöstä, käyttöoikeuksista, tietojen jakelusta viranomaisille ja tietojen vaihdosta muiden jäsenvaltioiden sekä SafeSeaNet-järjestelmän kanssa.

20 b §

Avun tarpeessa olevien alusten vastaanottamista koskeva suunnitelma

VTs-viranomainen laatii yhteistyössä rajavartiolaitoksen, Suomen ympäristökeskuksen ja muiden meripelastuslain (1145/2001) 4 §:ssä tarkoitettujen viranomaisten kanssa apua tarvitsevien alusten suojapaikkojen ohjeita sekä merenkulun avustuspalveluja koskevien Kansainvälisen merenkulkujärjestön (IMO) päätöslauselmien perusteella suunnitelman, jonka avulla varaudutaan avun tarpeessa olevien alusten vastaanottamiseen ja pelastamiseen sekä ihmishenkeen ja turvallisuuteen kohdistuviin uhkatilanteisiin.

Edellä 1 momentissa tarkoitettu suunnitelma säädetään tarkemmin valtioneuvoston asetuksella.

20 c §

Avun tarpeessa olevien alusten vastaanottaminen

VTs-viranomainen päättää yhteistyössä 20 b §:ssä tarkoitettujen viranomaisten kanssa aluksen suojapaikkaan ohjaamisesta mainitussa pykälässä tarkoitettujen suunnitelman mukaisesti tehdyn tilannearvion perusteella.

Rajavartiolaitos ja Suomen ympäristökeskus ilmoittavat VTs-viranomaiselle niistä toimenpiteistä, joihin ne ovat ryhtyneet meripelastuslaissa ja öljyvahinkojen torjuntalaissa (1673/2009) säädetyllä tavalla avun tarpeessa olevien alusten ja ihmishenkien pelastamiseksi sekä vahinkojen torjumiseksi.

Avun tarpeessa olevien alusten vastaanottamisesta suojapaikkaan ja viranomaisten yhteistyöstä säädetään tarkemmin valtioneuvoston asetuksella.

6 luku

Alusta, aluksen päällikköä, laivaajaa, liikenteenharjoittajaa ja asiamiestä koskevat velvollisuudet

22 a §

Laivaajan ilmoitusvelvollisuus

Laivaajan on ennen aluksen lastausta Suomen satamassa annettava aluksen päällikölle, liikenteenharjoittajalle tai tämän asiamiehelle ilmoitus aluksella kuljetettavaksi tarkoitettua vaarallisesta tai ympäristöä pilaavasta aineesta. Ilmoitusvelvollisuus on riippumaton aluksen vähimmäiskoosta. Ilmoitusvelvollisuus ei kuitenkaan koske 3 §:n 4 momentissa tarkoitettuja aluksia.

Ellei laivaaja ole antanut 1 momentissa tarkoitettua ilmoitusta, vaarallista tai ympäristöä pilaavaa ainetta ei saa tarjota kuljetettavaksi tai lastata alukseen.

Euroopan unionin ulkopuolella sijaitsevasta satamasta Suomen satamaan tulevalla aluksella, jolla on lastinaan vaarallista tai ympäristöä pilaavaa ainetta, on oltava laivaajan antama ilmoitus, johon sisältyvät kyseistä ainetta koskevat tiedot.

Laivaajan ilmoitusvelvollisuudesta säädetään tarkemmin valtioneuvoston asetuksella.

22 b §

Liikenteenharjoittajan, asiamiehen ja aluksen päällikön ilmoitusvelvollisuus

Suomen satamasta lähtevän vaarallista tai ympäristöä pilaavaa ainetta kuljettavan aluksen liikenteenharjoittajan, asiamiehen tai päällikön on viimeistään aluksen lähtöhetkellä tehtävä ilmoitus lastista VTS-viranomaiselle 20 a §:ssä tarkoitettua merenkulun sähköistä tiedonhallintajärjestelmää käyttämällä. Ilmoitusvelvollisuus on riippumaton aluksen vähimmäiskoosta. Ilmoitusvelvollisuus ei kuitenkaan koske 3 §:n 4 momentissa tarkoitettuja aluksia.

Sellaisen aluksen liikenteenharjoittajan, asiamiehen tai päällikön, joka ensimmäisenä määrä-

satamanaan tai ankkuripaikkanaan saapuu Suomen satamaan tai ankkuripaikalle Euroopan talousalueen ulkopuolisesta satamasta lastinaan vaarallista tai ympäristöä pilaavaa ainetta, on tehtävä lastaussatamasta lähtiessään ilmoitus lastista VTS-viranomaiselle 20 a §:ssä tarkoitettua merenkulun sähköistä tiedonhallintajärjestelmää käyttämällä. Jos määräsatama tai ankkuripaikka selviää vasta matkan aikana, ilmoitus on tehtävä viimeistään silloin, kun määräsatama tai ankkuripaikka on selvillä.

VTS-viranomainen voi vapauttaa hakemuksesta 1 ja 2 momentissa säädetystä ilmoitusvelvollisuudesta Suomen sisäisen tai Suomen ja toisen valtion sataman välisen säännöllisen liikenteen, jos vapautus ei vaaranna merenkulun turvallisuutta, vapautus on kaikkien rannikkovaltioiden hyväksyttävissä ja muut vapautuksen myöntämisen edellytykset täyttyvät, siten kuin niistä on säädetty alusliikennettä koskevan yhteisön seuranta- ja tietojärjestelmän perustamisesta annetussa Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivissä 2002/59/EY, sellaisena kuin se on muutettuna Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivillä 2009/17/EY.

Edellä 1 ja 2 momentissa tarkoitettujen ilmoitusten sisällöstä ja ilmoitusten tallentamisesta merenkulun tiedonhallintajärjestelmään säädetään tarkemmin valtioneuvoston asetuksella.

23 §

Merellä tapahtuvista vaaratilanteista ja onnettomuuksista ilmoittaminen

Aluksen päällikön on Suomen vesialueella ilmoitettava VTS-viranomaiselle:

1) kaikista aluksen turvallisuuteen vaikuttavista vaaratilanteista tai onnettomuuksista, kuten yhteentörmäyksestä, pohjakosketuksesta, vauriosta, toimintahäiriöstä tai koneviasta, vuodosta tai lastin siirtymisestä sekä kaikista rungon vioista tai rakenteellisista vioista;

2) kaikista merenkulun turvallisuutta vaarantavista vaaratilanteista tai onnettomuuksista, kuten aluksen ohjattavuuteen tai merikelpoisuuteen mahdollisesti vaikuttavista häiriöistä sekä kaikista aluksen kuljetuskoneistoon, ohjauslait-

teisiin, sähköntuotantolaitteisiin taikka navigointi- tai viestintälaitteisiin vaikuttavista vioista;

3) kaikista tilanteista, jotka saattavat aiheuttaa vesien tai rannikon pilaantumista, kuten ympäristöä pilaavien aineiden pääsystä veteen tai tällaisen päästön uhasta; sekä

4) kaikista merellä ajelehtivista ympäristöä pilaavien aineiden lautoista sekä konteista tai pakkauksista.

Suomen vesialueen ulkopuolella suomalaisen aluksen päällikön on tehtävä 1 momentissa tarkoitettu ilmoitus lähimmän rantavaltion asianomaiselle viranomaiselle.

Valtioneuvoston asetuksella säädetään tarkemmin 1 momentissa tarkoitettujen ilmoitusten sisällöstä.

25 §

Alusliikennepalvelutehtävien koulutusohjelmat

VTS-viranomaisella on oltava alusliikennepalvelutehtäviä koskevat koulutusohjelmat. Alusliikennepalvelutehtävien peruskoulutusohjelmaan on sisällytettävä ainakin alusliikennepalveluiden perustiedot, kommunikointi, tehtä-

vissä sovellettavat säännökset ja määräykset sekä poikkeustilanteiden hallinta.

VTS-viranomaisella on oltava alusliikenneohjaajan ja alusliikennepalvelun esimiehen pätevyystodistusten edellytyksenä olevaa koulutusta varten laatujärjestelmä. Laatujärjestelmä on annettava Liikenteen turvallisuusviraston arvioitavaksi vähintään kerran viidessä vuodessa.

29 §

Rangaistussäännökset

Joka tahallaan tai huolimattomuudesta rikkoo VTS-viranomaisen 17 §:n 1 momentin nojalla antamia määräyksiä, 21 §:n säännöksiä tai 8 §:ssä tarkoitettussa perustamispäätöksessä vahvistettuja määräyksiä taikka laiminlyö 22, 22 a, 22 b tai 23 §:ssä säädetyn ilmoitusvelvollisuuden, on tuomittava, jollei teosta muualla laissa säädetä ankarampaa rangaistusta, *alusliikennepalvelurikkomuksesta* sakkoon.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Ennen tämän lain voimaantuloa voidaan ryhtyä lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimiin.

Helsingissä 22 päivänä marraskuuta 2011